

Jaarverslag 2008

Fietsersbond afdeling Amsterdam

Colofon

Tekst:

Marjolein de Lange
Govert de With

Foto's:

Archief Fietsersbond Amsterdam

Redactie/Opmaak:

Endtp

Druk:

Drukkerij de Beste

Adres:

Fietsersbond, afdeling Amsterdam
W.G.-plein 84, 1054 RC Amsterdam
Tel.: 020 6854794
E-mail: amsterdam@fietsersbond.nl

Amsterdam, januari 2009

Foto voorkant: Actie Marnixstraat

Inhoud

0	Algemeen	5
1	Beleid	5
2	Concrete resultaten op straat	7
3	Interne organisatie	16
4	Overige	18
5	Nieuwe speerpunten	19
6	Analyse en Vooruitblik	20
	Bijlage 1: Tijdsverantwoording	21

Knelpunt Baarsjesweg-Surinamestraat- Overtoomsesluis

0 Algemeen

Dit *Jaarverslag 2008* is geschreven naar aanleiding van de subsidierelatie die bestaat tussen de gemeente Amsterdam en de Fietsersbond. Het is een verantwoording van de werkzaamheden die de Amsterdamse afdeling van de Fietsersbond dankzij de verleende subsidie in 2008 heeft kunnen verrichten.

Sinds 1986 ontvangt de afdeling Amsterdam van de Fietsersbond subsidie van de gemeente. In 2003 is die samenwerking bestendig met een meerjarenovereenkomst en een meerjarenplan 2003-2006 van de afdeling. De Fietsersbond heeft een nieuw meerjarenplan 2007-2010 opgesteld dat de basis is voor de subsidie die we in 2008 hebben ontvangen.

In dit jaarverslag zal de inzet van het werk van de Fietsersbond aan de orde komen naar de onderwerpen *Beleid, Concrete resultaten op straat, Interne Organisatie, Overige* en *Nieuwe speerpunten*. Het laatste hoofdstuk in dit jaarverslag bevat een analyse van de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar, en een vooruitzicht op het komende jaar. We eindigen met een verantwoording van de bestede uren van de betaalde medewerkers van de Fietsersbond in Amsterdam.

1 Beleid

Het afgelopen jaar speelden diverse beleidsmatige punten op het gebied van fietsen in Amsterdam. Veel aandacht ging uit naar fietsparkeren en de wijziging van de APV die voorbereid wordt. In verband daarmee staat het experiment om de gemeentelijke Lockerstallingen de eerste dag gratis te maken. Andere onderwerpen waren de nadere uitwerking van het Actieplan Fietsbevordering.

Amsterdam Cycling to Sustainability zag het levenslicht. We dachten mee over de uitwerking van plannen voor Voorrang voor een Gezonde Stad, en – in RAR-verband – over het advies aan de stad over het meenemen van fietsen in de metro.

De Fietsersbond volgt twee gemeenteraadscommissies op de voet: de Raadscommissie Verkeer, Vervoer, en Infrastructuur, Volkshuisvesting en Monumenten en de Raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT. De bond benadert raadsleden en spreekt in op fietsonderwerpen. Het afgelopen jaar heeft de Fietsersbond ingesproken over (o.m.) fietsbevordering en diverse onderwerpen i.v.m. de Zuidas.

Het aandeel van de Fietsersbond in maatschappelijk overleg en bij contacten met ambtenaren heeft eveneens substantiële resultaten opgeleverd.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste activiteiten die de

Fietsersbond het afgelopen jaar heeft ontplooid, met vermelding van de bereikte resultaten.

1.1 Stedelijk Platform Fiets (SPF)

Het Stedelijk Platform Fiets is het tweemaandelijks overleg over fietsen en fietsbeleid waarin verschillende geledingen van de gemeente en de Fietsersbond zitting hebben. De Fietsersbond daagt uit tot beleid en uitvoering en draagt regelmatig onderwerpen aan. Binnen het SPF zijn in 2008 onder meer de volgende zaken besproken: fietsparkeren bij stations en op overige drukke plekken, gratis Lockerstallingen, forensifiets, handhaving van fietsparkeren, fietsbevordering. Zuidas en de Marnixstraat.

1.2 Hoofdnet Fiets

Het Hoofdnet Fiets is een fijnmazig netwerk dat in 2005 is vastgesteld. Projecten op het Hoofdnet Fiets moeten sinds 2006 worden getoetst in de Centrale VerkeersCommissie, net als projecten op de hoofdnetten auto en OV. De Fietsersbond geeft inbreng op de CVC stukken via het vooroverleg van divv. Werkzaamheden op het Hoofdnet Fiets worden gemeld aan de Werkgroep Werk in Uitvoering (WWU) en indien nodig besproken. De Fietsersbond bekijkt de stukken van de WWU en geeft inbreng via bureau Stadsregie. In stadsdeel Oud Zuid heeft de Fietsersbond via de deelraad aandacht gevraagd voor de kwaliteitseisen van het Hoofdnet Fiets, met name in verblijfsgebieden. In Noord droeg de Fietsersbond bij aan de totstandkoming van een beleidskader voor het fietsnet in Noord. In Slotervaart gaf de Fietsersbond inbreng bij een inventarisatie van het Hoofdnet Fiets. We maken ons zorgen over het feit dat projecten op het Hoofdnet Fiets niet altijd door de stadsdelen voorgelegd worden aan de CVC.

1.3 Verkeersveiligheid

De Fietsersbond heeft advies gegeven over het aanpassen van een aantal specifieke blackspots of red routes:¹ onder meer de Amstelveenseweg-A10 zuid, Jan van Galenstraat-Orteliuskade, Mercatorplein, Sloterweg, en het circuit Oostoever. De Fietsersbond neemt deel aan het Platform Dode Hoek van de gemeente, samen met gemeentelijke diensten, (vracht)vervoerders, politie, Openbaar Ministerie en Veilig Verkeer Nederland. Doel is om d.m.v. overleg, kennisuitwisseling, kennisvergaring en communicatie te komen tot maatregelen die dodehoek-ongevallen voorkomen. In 2008 heeft de Fietsersbond bijgedragen aan de totstandkoming van een publiekscampagne over de dode hoek gericht op (jong) volwassenen.

1.4 Diefstal

Landelijk zijn er diverse ontwikkelingen zoals het instellen van een register van gestolen fietsen. De Fietsersbond is blij dat de inspanningen en initiatieven van Amsterdam hebben geleid tot een landelijke aanpak.

1.5 Fietsparkeren

- De Fietsersbond heeft in vrijwel al haar inspraakreacties, en in diverse gesprekken met stadsdelen en gebiedsbeheerders, aandacht gevraagd voor fietsparkeren. Voldoende inpandige stallingsplekken bij woningen en bestemmingen en goede rekken in de openbare ruimte zijn aandachtspunten.

¹ Blackspots zijn locaties waar de afgelopen 3 jaar meer dan 6 letselongevallen hebben plaats gevonden. Red routes zijn wegvakken met meer dan 10 letselongevallen per km in de afgelopen 3 jaar.

Deze inbreng wordt vergemakkelijkt doordat de bergingen weer opgenomen zijn in het Bouwbesluit.

- Nadat de Fietsersbond er in 2007 om heeft gevraagd is er sinds 1 april 2008 een proef met gratis stallen in de Lockerstallingen. Fietsers kunnen de eerste dag zonder te betalen stallen. De resultaten zijn positief.
- In navolging van Oud-West is bij de AH aan de Jodenbreestraat en op de Munt een proef gestart met parkeervakken voor fietsers die voldoende loopruimte laten. Naar aanleiding hiervan heeft het Fietsberaad samen met stadsdeel Centrum een special over fietsparkeren georganiseerd in de Amsterdamse Binnenstad. Deze werd bezocht door ambtenaren en andere geïnteresseerden uit binnen- en buitenland.

1.6 Ambtelijke overleggroepen

De Fietsersbond nam in 2008 deel aan ambtelijke overleggroepen. Sommige structureel, andere incidenteel:

- Agendalid CVC
- VerkeersCommissies van de stadsdelen
- De Werkgroep Verkeerslichten Amsterdam
- Het Platform Dodehoek Amsterdam
- Agendalid WWU
- Coördinatie Stationseiland
- Geregeld overleg met CFA
- Daarnaast wordt ons geregeld gevraagd te adviseren bij projecten zoals: fietsparkeren in de Pijp, ingrijpende omleidingen op div. plekken, bestemmingsplan IJburg, visievorming Museumplein, stalling onder het Leidseplein, Kwaliteitsnet goederenvervoer
- Vanuit onze betrokkenheid bij de CVC hebben we voorgesteld een CVC special te wijden aan de fiets. Dit idee is overgenomen en de Fietsersbond heeft een belangrijke rol in de voorbereiding voor de special die in februari 2009 zal plaatsvinden.

2 Concrete resultaten op straat

2.1 Fietspaden

In 2008 zijn vrijliggende fietspaden aangelegd op o.a de De Clercqstraat, de Van Baerlestraat, een klein stukje van de Constantijn Huygensstraat en de Rijnstraat. Ook in (een deel van) de Marnixstraat komen vrijliggende fietspaden.

In al deze zaken hebben lobby, de inspanningen en adviezen van de Fietsersbond een substantiële rol gespeeld.

2.2 Verkeerslichten

De Fietsersbond neemt deel aan de Werkgroep Verkeerslichten Amsterdam (WVA). Hierbij adviseerden wij over de verbetering van de regeling op diverse kruispunten. In 2008 is er gewerkt aan wachttijdvoorspellers op kruisingen met een verkeersafhankelijke regeling. De uitwerking op straat houden we – in nauw overleg met de WVA – in de gaten.

Op kruispunt 914 (Kabelweg-Transformatorweg) ondervinden fietsers problemen i.v.m. de wachtrij t.g.v. de toeritdosering op de A10. Op ons verzoek is gekeken of de verkeerslichten kunnen worden aangepast en zijn er kruisen over de fietsoversteek gemaakt. Het is nog steeds een probleem.

2.3 Ambtelijke Verkeerscommissies van de Stadsdelen

In de stadsdelen neemt de Fietsersbond deel aan de ambtelijke verkeerscommissies. Dit zijn bij uitstek gelegenheden om in een vroeg stadium advies te geven over verkeersplannen. Met haar deskundigheid en oog voor het belang van fietsen draagt de Fietsersbond bij aan de totstandkoming van optimale wegontwerpen. Met name voor de verkeersveiligheid en het fietscomfort is dit van belang.

Het voorbereiden van de vergaderingen van de verkeerscommissies gebeurt zorgvuldig. Veel van de stukken die aan de orde komen worden in een interne verkeerstechnische werkgroep (de knelpuntengroep) voorbesproken.

In ongeveer de helft van de stadsdelen wordt de Fietsersbond in de verkeerscommissie vertegenwoordigd door een vrijwilliger, in de andere stadsdelen vervult één van de betaalde medewerkers die taak.

In Centrum en Oud-West functioneert helaas geen ambtelijke verkeerscommissie, maar gelukkig is er wel regelmatig overleg met ambtenaren van het stadsdeel.

2.4 Concrete Resultaten in de Stadsdelen

Het voert te ver om hier een volledige opsomming te geven van de onderwerpen die in de verkeerscommissies zijn behandeld en van de inbreng van de Fietsersbond daarbij. Om een indruk te geven volgen hieronder belangrijke kwesties waar het afgelopen jaar aandacht aan is besteed. De stadsdelen staan op alfabetische volgorde.

2.4.1 De Baarsjes

In De Baarsjes is het afgelopen jaar vooral aandacht besteed aan blackspots (bijv. de problematische kruisingen Postjesweg-Witte de Withstraat, Jan Evertsenstraat-Witte de Withstraat-Admiraal de Ruyterweg, Jan van Galenstraat-Orteliuskade-Robert Scottstraat). Daarvoor liggen nu plannen klaar en hopelijk is er ook geld om de verbeteringen snel uit te voeren.

Jammer genoeg is er niets te melden over het laatste stukje Adm. de Ruyterweg zonder vrijliggende fietspaden: de bewoners willen de bomen uiteindelijk toch behouden en liggen dwars bij de kapvergunning die nodig is voor de paar iepen die nog niet door de lepenziekte zijn geveld. Jammer is ook dat er geen vorderingen te melden zijn over plannen die al in 2007 gemaakt zijn. Het plan om het knelpunt bij de Baarsjesweg-Surinamestraat op te lossen (hoe kom je van daar op de Overtoom, Amstelveenseweg of Sloterkade? Zie foto pag.4) ligt stil en ook het laatste stukje Hoofdweg zonder fietspaden staat wegens geldgebrek pas voor 2012 op de rol.

2.4.2 Bos en Lommer

Er komen volgend jaar eindelijk fietspaden op de Hoofdweg tussen de Jan van Galenstraat en de Erasmusgracht. Ook het fietspad op de Leeuwendalerweg (een belangrijke verbinding langs het ringspoor) ligt er al gedeeltelijk. Dit dreigde eerder afgeblazen te worden maar is mede door inzet van de Fietsersbond toch doorgezet. Het fietspad langs de Erasmusgracht (zuidzijde) tussen ringspoor en A10 ligt er al jaren uit zonder aanvaardbare compensatie. Op dit moment is de prognose dat de fietsroute in 2010 weer geheel hersteld zal zijn. Intussen wordt er gezocht naar de

mogelijkheid om tot die tijd van het voetpad aan de noordzijde een alternatieve fietsroute te maken.

Hoopgevend is dat we ook politiek meer draagvlak lijken te krijgen voor de ontwikkeling van een aantrekkelijke fietsroute langs de Erasmusgracht, de Rijkgracht, over het Foodcenter (het meest problematisch) naar stadsdeel Westerpark en de Binnenstad.

2.4.3 Centrum

- We lobbyden bij omwonenden en spraken intensief met ambtenaren en politici over de plannen voor de noordelijke Marnixstraat. Uiteindelijk, na ook nog een demonstratie in de buurt, koos de deelraad, die in grote meerderheid verder ging dan het bestuur, voor vrijliggende fietspaden.
- We spraken in bij de raadscommissie over de Marnixstraat, maar ook over de fietsroute naar de nieuwe bibliotheek, de nota Autoluwe Binnenstad, en de wenselijkheid een verkeerscommissie in te stellen.
- We dachten en spraken mee over de aanpak van fietsparkeren, onder meer m.b.t. de inmiddels landelijk bekende fietsparkeervakken in de Jodenbreestraat
- Vanwege de afwezigheid van een verkeerscommissie en het vertrek van de verkeerskundige van het stadsdeel, besteedden we relatief veel tijd aan inspraakreacties op plannen, zoals die van het Mr. Visserplein.
- We bezochten inspraak- en informatieavonden over de Singelgrachtgarage en de Geldersekadegarage.
- We waren uitdrukkelijk aanwezig op een avond over de Leidsebuurt en we gaven ambtelijk advies over de geplande fietsenstalling.

2.4.4 Geuzenveld Slotermeer

- Er is een inspraakreactie gegeven op het Verkeer-en Vervoersplan Geuzenveld Slotermeer 2008-2015. We hebben met name de aandacht gevestigd op een aantal knelpunten en wensen voor het Hoofdnet Fiets in het stadsdeel. Onze inbreng heeft geleid tot een aantal concrete verbeteringen.
- De Fietsersbond heeft in de verkeerscommissie geadviseerd over o.m. de herinrichting van de buurtring Geuzenveld, herinrichting van de Burg. Röellstraat, het verkeersveilig maken van het circuit Oostoever, de herprofilering van de Vening Meineszlaan en een aantal plannen voor stadsvernieuwing.
- Over de plannen voor de Vening Meineszlaan is ook overleg geweest met buurtbewoners en ambtenaren. De gekozen oplossing houdt in dat op een deel van de straat vrijliggende fietspaden komen terwijl het andere deel zal worden afgewaardeerd tot 30km/u-straat. Dit biedt een goede mogelijkheid om deze 'enge' fietsroute te verbeteren.

2.4.5 Noord

- Er komt een uitbreiding van de (auto)aansluiting van de Purmerweg op de nieuwe Leeuwarderweg. In 2007 is besloten dat de fietsers er zuidelijk langs geleid zullen gaan worden. De Fietsersbond adviseerde over een veilige inpassing. Met name de aansluiting op de Loenermark is een lastig punt.
- Rondom het Buikslotermeerplein, het Centrum Amsterdam Noord (CAN), worden grote projecten uitgevoerd die meer en meer in uitvoeringsfase komen: NZ-lijn, metrohalte, nieuwbouw winkelcentrum, verleggen IJdoornlaan,

verdwijnen viaduct Waddenweg. De Fietsersbond denkt mee over de gevolgen voor fietsers en de mogelijkheden tijdens de bouw en daarna.

- Ook dit jaar heeft de Fietsersbond geadviseerd over de mogelijkheden voor fietsers in Vernieuwingsgebieden als de Bongerd, de Banne en de Noordelijke IJ-oever.
- De Fietsersbond adviseerde over de aanleg van de nieuwe langzaamverkeersverbinding van Mosveld naar Meeuwenlaan en over de nieuwbouw op het Mosveld.
- In de verkeerscommissie kwamen tal van onderwerpen ter advisering zoals herinrichtingsplannen op het NDSM-terrein, verplaatsing BP-station en gevolgen voor de verkeersafwikkeling, nieuwbouw in de Banne, verkeersontsluiting in de Bongerd, de nieuwbouw aan en rotondes op de IJdoornlaan, verplaatsen van de IJdoornlaan, rotonde Mosveld, fietsers in de voorrang, herinrichting Zuideinde, 30km-maatregelen Wingerdweg en nog veel meer.

2.4.6 Oost-Watergraafsmeer

- De 'Nescio-bocht' hield de gemoederen erg bezig. Deze slinger in het fietspad langs de Middenweg zou in de plannen verdwijnen. De Fietsersbond werd benaderd door voor- en tegenstanders om zijn steun voor het rechte trekken in te trekken of te handhaven. Uiteindelijk ligt de slinger er ook in de nieuwe situatie weer, nadat de buurt claimde dat Nescio de boom die ervoor moest sneuvelen, nog heeft beschreven. We liggen er niet wakker van.
- Serieuzere punten betroffen de verkeersregelaars in het Polderweggebied. De ontwikkelaar wil deze graag efficiënter (en dus minder) inzetten; in de verkeerscommissie dachten wij mee over randvoorwaarden voor dit verzoek.
- Plannen voor OverAmstel werden steeds concreter, met name op de kop van de Weespertrekvaart. De Fietsersbond adviseerde in de verkeerscommissie en schreef een inspraakreactie.
- De Wibautstraat werd al informatief aan de verkeerscommissie getoond. Wij namen de gelegenheid te baat om een uitgebreide reactie te geven naar het projectteam.
- Het Amstelstation mag zich verheugen in een grote populariteit bij fietsers. Wij hebben gepleit voor eenvoudige fietsparkeervoorzieningen, ook buiten het NS-gebied, op de Maliebaan.

2.4.7 Osdorp

- In Osdorp is geadviseerd over onder meer de Akersluis en de Louis Davidsstraat.
- Het stadsdeel heeft een fietsnota geschreven die zich met name richt op het bevorderen van het fietsen en het fietsparkeren. Een mooi plan dat hopelijk – op aangeven van de Fietsersbond – zal worden aangevuld met een uitvoeringsplan waarin de plannen concreet gemaakt worden met een speciaal fietsparkeerplan voor het concentratiegebied Osdorperplein.
- Naar aanleiding van het Fietsplan hebben we overleg gevoerd met de leden in Osdorp. Dit was een nuttige bijeenkomst. Naast de nodige uitwisseling over fietszaken hebben we op deze bijeenkomst ook een opvolger gevonden voor de wijkcontactpersoon in Osdorp.

2.4.8 Oud West

- Er zijn vrijliggende fietspaden gekomen op de Clercqstraat waardoor fietsers een prettige en veilige route hebben op deze drukke winkelstraat. Aan het kruispunt De Clercqstraat-Bilderdijkstraat wordt nu gewerkt.
- Op een klein deel van de 2^e Const. Huygenstraat (bij de nieuwbouw) is een vrijliggend fietspad aangelegd. De planvorming voor vrijliggende fietspaden op de rest is in 2008 gereedgekomen. De Fietsersbond adviseerde om het ontwerp te optimaliseren. We verwachten dat er in de loop van 2009 met de aanleg wordt begonnen.
- In navolging van de fietsparkeervakken bij de AH op de Overtoom bij de hoek met de 2^e Constatijn Huygensstraat, zijn deze er nu ook bij de andere AH op de Overtoom (bij de Pieter Langendijkstraat). De Fietsersbond heeft in samenwerking met de AH en het stadsdeel de parkeervakken gepromoot. De Fietsersbond heeft hiervoor een poster en een flyer ontworpen.
- Er is overleg met het stadsdeel, de gehandicaptenorganisatie en bewoners over het goed toegankelijk maken en houden van de belangrijke kleine ingangen van het Vondelpark.
- Helaas is er in Oud-West geen reguliere verkeerscommissie meer. Daardoor zijn we afhankelijk van individuele ambtenaren om plannen in een vroeg stadium te kunnen bekijken. We hopen dat in 2009 weer een verkeerscommissie zal worden ingesteld.

2.4.9 Oud-Zuid

- De Fietsersbond keek over de schouder mee bij diverse tijdelijke maatregelen.
- Op politiek niveau vroegen we aandacht voor het verdwijnen van comfort op fietsroutes door verblijfsgebieden. Met hulp van GroenLinks kwam dit op de agenda in de raad. Het wachten is nu op een update van de leidraad voor de inrichting van de openbare ruimte in het stadsdeel, waarin de fiets wat ons betreft een expliciete plek moet krijgen.
- De plannen om de Marathonweg als 30-km gebied in te richten werden vanaf het begin door ons verworpen als onrealistisch, en daarmee slecht voor fietsers. Ze verdwenen voorlopig in de ijskast.
- Vanuit Zuideramstel dachten we mee over de inrichting van de doorgang onder de A10 langs de museumtramlijn.
- We genieten van de steeds mooier wordende route langs het Olympisch Stadion.

2.4.10 Slotervaart

- Op het terrein naast het Andreas-ziekenhuis is nieuwbouw gepland. De ontsluiting van de woningen moet kruisen met o.a. de fietsroute. De Fietsersbond adviseerde.
- De Fietsersbond dacht mee met de totstandkoming van een plan voor het bevorderen van het fietsen in het stadsdeel. Er is een plan met concrete acties uit voortgekomen voor verschillende doelgroepen. Een mooi voorbeeld van hoe een plan voor fietsbevordering ook snel en daadkrachtig tot stand kan komen.
- We hebben kennis gemaakt en overlegd met de nieuwe stadsdeelwethouder en wensen en mogelijkheden voor fietsers besproken.
- In de verkeerscommissie is geadviseerd over onder meer de kluifrotonde bij de A4, de aansluiting van de ziekenhuizen op de Plesmanlaan en de voorrang voor de fietsroute Tervurenpad.

- De wijkcontactpersoon van de Fietsersbond heeft er voor gezorgd dat er goede fietsrekken zijn gekomen bij de buitenschoolse opvang *De Groeiplaneet*.

2.4.11 Westerpark

- We lieten met weinig succes van ons horen in de discussie over de knip in de Spaarndammerstraat. Gelukkig zag d1VV – in tegenstelling tot de politiek in het stadsdeel – wel in dat opheffen onverstandig is.
- Bij de ventweg van de Spaarndammertunnel viel de afweging tussen behoud van enige extra bomen en een duurzaam veilige inrichting voor ons – en na onze inspraak ook voor het stadsdeel – uit in de richting van de veiligheid.
- We fietsten met leraren en ouders van Het 4^e Gymnasium de route naar de nieuwe locatie van die school. Naar aanleiding daarvan zijn er wat kleine punten verbeterd, die voor alle fietsers goed uitpakken.
- We reageerden op klachten over de nieuwe inrichting van de kruising Nassaukade-2^e Hugo de Grootstraat door een andere regeling voor het verkeerslicht voor te stellen. Deze draait nu met succes.

2.4.12 Zeeburg

- In Zeeburg regelden we succesvol de opvolging van onze vertegenwoordiger (wijkcontactpersoon) in de verkeerscommissie.
- Veel aandacht ging hier uit naar tijdelijke maatregelen rond bouwprojecten: Veemkade, Javaplein, etc.
- Intussen is de nieuwe inrichting van de Javastraat afgerond; we blijven erbij dat dat beter had gekund.

2.4.13 Zuideramstel

- Na wisseling van de voorzitter van de verkeerscommissie is de structuur wat aangepast. Daarna is ook hernieuwde aandacht gegaan naar plannen voor de Zuidas. Zie daarvoor sectie 2.8.1 Zuidas.
- De Rijnstraat-discussie is door de wethouder overtuigend beslecht, en inmiddels liggen er aan 1 kant nieuwe vrijliggende fietspaden. Een stukje uit onze top-10 van gevaarlijke straten is hiermee aangepakt: hulde. We hopen dat goede ervaringen hiermee zullen leiden tot voortzetting in de rest van de straat.
- Brommers op de Rijbaan (BOR) blijft een lastig dossier in dit stadsdeel. We zijn blij dat de brommers stad-uit op de Amstelveenseweg van het fietspad af zijn.

2.4.14 Zuidoost

- De vernieuwing in Zuidoost wordt nauwlettend gevolgd. Bij alle nieuwbouwplannen let de Fietsersbond op de fietsroutes en de fietsaansluitingen.
- Op aandringen van de Fietsersbond is gekozen om fietspaden standaard uit te voeren in rood asfalt. Op heel wat fietspaden is dit inmiddels uitgevoerd.
- De Fietsersbond pleitte er al lang voor fietsen toe te staan op de Arenaboulevard. Dat is immers een belangrijke bestemming en de voor de hand liggende verbinding tussen het kantorengedebied, het station en het woongebied. Sinds de nieuwe inrichting van de boulevard zijn fietsers toegestaan. Het werkt naar tevredenheid.
- Het stadsdeel heeft in samenwerking met de Fietsersbond het fietsrouteboekje met kaart *Schatten van Zuidoost* uitgebracht. Het laat zien dat er heel goed

gefietst kan worden door het (verrassend) mooie stadsdeel.

2.4.15 Westpoort

- Er zijn bewegwijzerde routes door het Havengebied aangelegd waarover de Fietsersbond heeft geadviseerd.
- Bij de kruising Basisweg-Kabelweg (vri 914) is na klachten van de Fietsersbond een aantal kleine aanpassingen gedaan om de grote problemen voor fietsers en voetgangers tijdens de spits op te lossen. Dit heeft maar beperkt effect. Er zijn grote aanpassingen nodig om het probleem daadwerkelijk op te lossen.

2.5 Nieuwe knelpunten

Niet alleen worden problemen opgelost, er komen ook fietsknelpunten bij:

2.5.1 Parkeergarages

Zorgwekkend is de bouw van nieuwe parkeergarages. De Fietsersbond voorziet grote problemen met de verkeersafwikkeling, zoals bijvoorbeeld bij het project Furore aan de 1e Const. Huygensstraat, de Hallen in Oud-West, de Zuidas, in Noord, de Singelgracht en de Gelderse kade.

We hebben in 2008 intern ons standpunt bepaald. Dit komt er op neer dat bij de bouw van parkeergarages de nieuwe parkeerplekken één op één op straat moeten worden weggehaald. Daarnaast dient de toegang tot de parkeergarage verkeersveilig te worden ingepast.

2.5.2 Wegwerkzaamheden

In de hele stad vinden grote werkzaamheden plaats die belangrijke fietsroutes hinderen of stremmen. Bij de Noord-Zuidlijn, langs de Erasmusgracht, in de Zuidas, door het Polderweggebied en bij het Centrum Amsterdam Noord zijn belangrijke verbindingen voor lange tijd afgesloten. De Fietsersbond wordt regelmatig gevraagd te adviseren over geplande omleidingen en onze achterban laat weten hoe het op straat in de praktijk gaat. Zo nodig gebruiken we onze contacten bij de Werkgroep Werk in Uitvoering (WWU) om acute problemen op te lossen.

2.5.3 Rijksmuseum

De onderdoorgang van het Rijksmuseum, de drukste toegangsroute tot de binnenstad, zal naar nu blijkt nog tot minstens 2013 zijn afgesloten. Dit is al 5,5 jaar langer dan aanvankelijk gedacht werd. De Fietsersbond heeft bezwaar gemaakt tegen nog eens zo'n lange afsluiting.

De omleidingsroutes – nu de bouw daadwerkelijk is begonnen – lieten op papier nogal te wensen over. Dankzij de inzet van de Fietsersbond, samen met bewoners, zijn de omleidingsroutes nu acceptabel. Dit is belangrijk voor de vele fietsers maar ook voor voetgangers, o.a. de vele schoolklassen met bestemming Zuiderbad.

2.6 Werkgroep Werk in Uitvoering (WWU)

- De Fietsersbond gaf geregeld advies bij de stukken van de Werkgroep Werk in Uitvoering. De adviezen werden door de secretaris van de WWU ingebracht in de vergadering.
- De uitvoering op straat van de projecten in de stad hebben ook in 2008 regelmatig extra aandacht en inzet nodig gemaakt. Zo nodig gebruiken we onze contacten bij de WWU om acute problemen op te lossen.

2.7 Centrale Verkeers Commissie (CVC)

- De Fietsersbond gaf in 2008 elke twee weken advies bij de stukken voor de CVC. Dit commentaar wordt via vertegenwoordigers van dIVV in de vergadering ingebracht.
- De CVC bespreekt sinds 2006 ook de verkeersplannen op het Hoofdnet Fiets. Dit lijkt tot tevredenheid te gaan. De Fietsersbond herinnert de stadsdelen er aan dat ook Hoofdnet Fiets-plannen naar de CVC moeten.
- De Fietsersbond bereidt samen met dIVV en dRO een CVC-special over de fiets voor.

2.8 Grote ruimtelijke projecten

- In de stad is een aantal grote ruimtelijke projecten in ontwikkeling (de IJ-oever, de Zuidas en IJburg). Deze projecten zullen aanzienlijke invloed hebben op de vorm en omvang van verkeersstromen, in de gebieden zelf maar ook in de bredere omgeving. Juist in een stad die zich aan het verdichten is, is de fiets het uitgelezen vervoermiddel om de bereikbaarheid te garanderen en tegelijkertijd de leefbaarheid en de veiligheid in stand te houden of te verbeteren. Tegelijkertijd staat met intensivering de ruimte voor fietsers onder druk. De Fietsersbond volgt de ontwikkelingen en becommentarieert de plannen. Essentieel daarbij zijn de verdere ontwikkeling en het behoud van een goed fietsnetwerk, de aanleg van goede fietsparkeervoorzieningen en het inperken van de gevaren van een toename van het autoverkeer. Om dit te bereiken adviseert de Fietsersbond over de verkeersplannen en neemt ze deel aan maatschappelijk overleg en inspraak.

2.8.1 Zuidas

- De eerste helft van 2008 stond in het teken van het vaststellen van de Visie Zuidas door de Gemeenteraad. De Fietsersbond bracht – met het Bewonersplatform, maar ook apart – een eigen visie in. Dit leidde tot enkele amendementen die expliciet aandacht vragen voor de fiets.
- In de tweede helft van het jaar ging de Zuidas weer vrolijk door met ontwikkelen. Er verschenen start- en uitvoeringsbesluiten over Kenniskwartier, Ravel, Strawinsky, RAI. Ook werd gestart met het bouwrijp maken van Beethoven. In al deze gevallen was het goed dat de Fietsersbond aandacht vroeg voor de fiets: de route door de RAI, de breedte van de fietspaden, de fietsstraat op de Irenestraat, de oversteek over de Beethovenstraat als het tunneltje buiten gebruik is, etc..
- Aan het eind van het jaar werd de bedreiging de diverse fietstunnels zo groot dat we besloten tot een petitie. Op 10 december stonden we met veel

vrijwilligers onder een van de tunnels om handtekeningen te verzamelen. Ook digitaal via onze website wisten velen ons al te vinden en te steunen. Vervolg in 2009.

- Via met name de verkeerscommissie van het stadsdeel dachten we uitgebreid mee over omleidingen en de veiligheid van fietsers ten opzichte van het bouwverkeer. Het fietspad noord van de De Boelelaan mag blijven; die oost van de Beethovenstraat blijft dicht.
- Bij diverse gelegenheden, vaak georganiseerd door het Bewonersplatform, spraken we met belanghebbenden en beslissers.

2.8.2 IJburg

- Het bestemmingsplan voor IJburg fase 2 was een mooie gelegenheid om richting projectbureau van ons te laten horen. Het bestemmingsplan zelf is nog zo algemeen dat wij er niet formeel op reageerden, maar we gaven wel alvast aandachtspunten mee voor bij de uitwerking.

2.8.3 Stationseiland

- De Fietsersbond neemt deel aan het reizigerspanel en heeft regelmatig bilateraal overleg met Coördinatie Stationseiland.
- De Fietsersbond heeft advies gegeven over de tijdelijke, maar langdurige omleidingroutes rondom het station.
- De drukke fietsroute langs de Prins Hendrikkade is in 2008 verplaatst naar een fietspad in twee richtingen aan de zuidzijde. Voor het laatste stukje, tussen Martelaarsgracht en Singel was het stadsdeel Centrum en Coördinatie Stationseiland nog niet gelukt ook een plan en uitvoering te realiseren. De Fietsersbond heeft er door overtuiging en ambtelijke lobby voor gezorgd dat ook dit laatste stukje een twee-richtingen fietspad heeft gekregen. Belangrijk, want anders hadden fietsers officieel twee maal de Prins Hendrikkade moeten oversteken.
- De ruimte blijft beperkt op en rond het eiland: zowel voetgangers als fietsers komen tekort, bijvoorbeeld bij de kruising aan de achterkant en bij de zebra over het fietspad voor het Victoria hotel.
- De Fietsersbond nam deel aan een workshop over de planning van de projecten op het Stationseiland en bracht daar o.m. een voorstel in voor het optimaliseren van de fiets- en voetgangersstromen tussen pontplein en station.

2.8.4 Zuidelijke IJ-oever

- Er is geadviseerd over de inrichting van de nieuwe brug, de Stadsbrug, die gebouwd gaat worden tussen de Gelderse Kade en de Oostertoegang, inclusief de complexe aansluiting op de Prins Hendrikkade.
- Daarnaast is er meegedacht over de omleidingen die het gevolg zijn van de aanleg van deze brug.
- Er is meegedacht over mogelijkheden om de fietsenstalling bij de OBA meer gebruikt te laten worden. Jammer dat stallers niet binnendoor de bibliotheek in kunnen. Overigens deelt de Fietsersbond de wens van stadsdeel en ontwerpers voor een fietsvrije openbare ruimte niet.

2.8.5 Overige

2.8.5.1 Leenfietsen

In Amsterdam, en ook in andere steden in Nederland, gaan stemmen op voor een project met leenfietsen. Een reden om in Amsterdam zoiets te doen is de schaarste aan (dure) fietsparkeerplekken bij drukke plekken in de stad.

In 2008 heeft een adviesgroep, waarin de Fietsersbond, geadviseerd een proef te starten met een systeem waarbij de OV-fiets ook gebruikt kan worden door uitgaande forensen. Deze proef is inmiddels onder de naam "OVfiets@home" van start gegaan.

2.8.5.2 Met de Fiets minder File

Op initiatief van de landelijke Fietsersbond is er een programma gestart waarin gezocht wordt naar mogelijkheden om fietsen als deeloplossing aan te wenden voor de fileproblematiek. De verbinding Amsterdam-Zaandam is één van de vijf routes waarvoor maatregelen worden bedacht om het aantrekkelijker te maken om te fietsen. De Fietsersbond organiseerde in september een geslaagde proef om mensen op de route Zaandam-Amsterdam te verleiden de auto te laten staan en te fietsen. Ze konden hiervoor een beloning krijgen.

Daarnaast probeert de afdeling Amsterdam een ontbrekende schakel in de verbinding Zaandam-Amsterdam gerealiseerd te krijgen. Nu de tweede Coentunnel er definitief lijkt te komen is het zaak dat het werk dáaraan niet de verbetering van de route in de weg gaat staan.

3 Interne organisatie

De afdeling Amsterdam van de Fietsersbond functioneert dankzij een betrokken achterban en de toegewijde inzet, kennis en ervaring van vele actieve vrijwilligers. Dat is indrukwekkend en stemt tot dankbaarheid. Het onderhouden van goede contacten met de actieve leden en het adequaat organiseren van bijeenkomsten is voor de organisatie, mede daarom, belangrijk. Ook het zichtbaar maken van de behaalde resultaten en het werven van nieuwe leden is blijvend van belang. We hebben vanaf 2008 dan ook een PR-commissie in het leven geroepen, die deze zaken in het takenpakket heeft. Binnen de afdeling Amsterdam functioneren daarmee de volgende groepen:

3.1.1 De Knelpuntengroep

Van groot belang binnen de afdeling Amsterdam is de Knelpuntengroep, het verkeerstechnische overlegorgaan van de afdeling. Deze bespreekt de verkeersplannen die gemaakt worden en adviseert met name op aspecten die voor fietsers relevant zijn. Deze adviezen worden ingebracht bij verkeerscommissies en overleggen. Het afgelopen jaar kwam de knelpuntengroep zo'n twintig maal bijeen met gemiddeld acht deelnemers, onder wie de beleidsmedewerkers. In 2008 bleek de knelpuntengroep wederom een club van bekwame en actieve mensen waar ook nieuwe leden een plek vinden en ervaring opdoen.

3.1.2 Strategisch Overleg

Elke twee weken overleggen de betaalde medewerkers met twee zeer ervaren vrijwilligers over de te volgen strategie van verschillende projecten.

3.1.3 De Amsterdamse Actieve Ledenvergadering (AALV)

Dit is het beslissende orgaan van de afdeling. Ze kwam in 2008 drie maal bijeen om de formele zaken (financiën) te bespreken en informatie uit te wisselen tussen de verschillende groepen. Met name is op deze vergaderingen de aanpassing van de interne organisatie uitgebreid bediscussieerd, wat veel voorbereidend werk heeft gevraagd.

3.1.4 Op eigen Kracht (OEK)

In het contact met de achterban speelt het lokale ledenblad, de *OEK*, een vitale rol. Het volgt de kwesties die in Amsterdam op fietsgebied spelen en houdt de leden op de hoogte van de activiteiten en plannen van de afdeling. Eén van de beleidsmedewerkers doet mee met redactie. De *OEK* is in 2008 drie maal verschenen. De ongeveer 4500 *OEKs* worden bezorgd door zo'n honderd vrijwilligers.

3.1.5 PR Commissie

De nieuwe PR commissie is begonnen met het aanzwengelen van enkele concrete acties: leden werven bij het recreatieve pontje over de Nieuwe Meer, maar ook onze aanwezigheid op de introductiemarkten van VU en UvA. Later in het jaar werd er veel nagedacht over de strategie voor volgend jaar en is de commissie steeds zelfstandiger geworden binnen de afdeling.

3.1.6 Commissie Betaalde Krachten (CBK)

De CBK is een commissie van drie vrijwilligers die zorg draagt voor de werkgeverstaken naar de betaalde medewerkers toe: functioneringsgesprekken, arbeidsvoorwaarden en zo nodig sollicitatieprocedures. Ook is de CBK verantwoordelijk voor de subsidie-aanvraag aan de gemeente. Het afgelopen jaar had de CBK met elk van de medewerkers twee functioneringsgesprekken, en regelde ze de subsidie-aanvraag van de gemeente. Ook met het Landelijk Bureau van de Fietsersbond was er veel overleg over de rechtspositie van de medewerkers.

3.1.7 Landelijk Bureau Fietsersbond

Er zijn veel onderwerpen die ook op landelijk niveau spelen, zoals fietsdiefstalpreventie, bergingen, nationaal verkeersbeleid, en fietsparkeren bij stationslocaties. Op deze punten werkt de afdeling Amsterdam samen met de medewerkers van het Landelijk Bureau van de Fietsersbond. De samenwerking is wederzijds voordelig: Amsterdam heeft baat bij kennis en uitwisseling van landelijke informatie, voor het Landelijk Bureau is de intensieve praktijkervaring in Amsterdam van veel nut.

3.2 Overige aangelegenheden

- Bij de afdeling Amsterdam horen de onderafdelingen Amstelveen en Diemen. Hun activiteiten worden voornamelijk door plaatselijke vrijwilligers gedragen. Wel houden we elkaar op de hoogte en is er geregeld overleg.
- De bureau-medewerker van de afdeling is in dienst via Pantar. De bedreiging van het voortbestaan van de gesubsidieerde banen en de verhoging van de inleenvergoeding blijven aandacht vragen.

- De Fietsersbond wordt in ongeveer de helft van de stadsdelen vertegenwoordigd door een vrijwilliger, in de andere stadsdelen nemen de betaalde medewerkers deze taak op zich. We vonden in 2008 twee nieuwe wijkcontactpersonen, terwijl er eentje wegging, namelijk André Guit.
- André Guit was vele jaren zeer actief voor de Fietsersbond. In 2008 heeft hij besloten te stoppen met zijn werk voor de afdeling. Dit was aanleiding ons te bezinnen op de structuur van de afdeling. Het resultaat is dat er in 2009 een dagelijks bestuur wordt geïnstalleerd en de taakverdeling explicieter wordt gemaakt. Bij zijn afscheid hebben we André Guit tot erelid van de Fietsersbond gemaakt wegens zijn vele verdiensten voor de bond en voor het fietsen in Amsterdam.

4 Overige

4.1 Samenwerking

Er is samengewerkt met verschillende zusterorganisaties.

- Met het MilieuCentrum Amsterdam is overlegd en samengewerkt over onder andere het Actieplan Luchtkwaliteit, IJburg, de Zuidas. Dit gebeurt onder meer via het opnieuw opgestarte overleg Rotonde. Daarin zitten Fietsersbond, Milieucentrum en een aantal ervaren betrokkenen bij het verkeersbeleid in Amsterdam
- Met organisaties van gehandicapten is samengewerkt binnen verkeerscommissies van de stadsdelen.
- Op verschillende punten is samen gewerkt met buurtgroepen en bewonersorganisaties: bij de Marnixstraat, het Haarlemmerplein, de Zuidas, diverse ontwikkelingen in Noord enz.
- Het Projektburo enfb Fietsersbond Amsterdam is een stichting die professioneel projecten tbv fietsers uitvoert waar de afdeling Amsterdam binnen zijn reguliere werk geen gelegenheid voor heeft, maar waarbij wel de expertise van de Fietsersbond ingezet wordt. In 2008 zijn o.m. uitgebracht een fietskaart voor Amsterdam, een fietskaart voor de regio, fietsbewegwijzering en een fietsrouteboekje met kaart voor Zuidoost.

4.2 Acties

Bij diverse gelegenheden hebben we onze mening breder uitgedragen:

- De demonstratie in de Marnixstraat samen met de bewoners gaf de deelraad het laatste zetje om te kiezen voor veiligheid.
- De petitie die we zijn gestart voor behoud van de tunneltjes in de Zuidas leverde in 1 dag bijna 1500 handtekeningen op. Deze loopt nog steeds door via internet.
- Op Autovrije zondag organiseerden we een fietstocht door de rustige stad (3 keer rond het Mr. Visserplein!) langs diverse activiteiten.
- Op de studentenintroductiemarkten van VU en UvA presenteerden we onszelf, en gaven we voorlichting over fietsdiefstal en veiligheid (dode hoek).

- In de zomer stonden we een dag bij het pontje over de Nieuwe Meer om leden te werven en onszelf voor te stellen aan de recreatieve fietsers die daar langskwamen.

5 Nieuwe Speerpunten

5.0 Inleiding

In het Activiteitenplan 2008 meldden we dat we in 2008 aan drie (nieuwe) onderwerpen speciale aandacht zouden besteden: fietsbevordering, fietsparkeren en recreatie en gezondheid.

Uit dit verslag blijkt dat deze onderwerpen inderdaad ruime aandacht hebben gekregen in 2008. Daarnaast hebben we ook extra aandacht besteed aan het (voor ons) nieuwe onderwerp PR en ledenwerving.

5.1 Fietsbevordering en behoud fietsgebruik

- In 2008 was er veel discussie over de invulling van de motie van de gemeenteraad om een Actieplan Fietsbevordering te maken. De Fietsersbond heeft meegesproken hierover. Het resultaat is dat per 1 januari 2009 een gemeentelijk coördinator fietsvaardigheid aan de slag gaat. Wij houden de vinger aan de pols en zullen er via de gemeenteraad op aandringen om de activiteiten van de coördinator zoveel mogelijk te verbreden. Hopelijk zien andere diensten dan verkeer (gezondheid, maatschappelijke ontwikkeling, anderen) ook meer de voordelen van de fiets, en zijn ze bereid om daarin te investeren.

5.2 Fietsparkeren

- Zie paragraaf 1.5

5.3 Recreatie en Gezondheid

- De Fietsersbond schreef een inspraakreactie bij het Actieplan Luchtkwaliteit waarbij ze o.m. inging op de uitstoot van brommers en de gezondheidseffecten daarvan voor fietsers.
- Tijdens de Autovrije Zondag organiseerde de Fietsersbond een autovrije fietstocht langs tal van activiteiten in de stad met als hoogtepunt driemaal een rondje over het mr Visserplein. De Fietsersbond liet hiermee zien hoe leuk fietsen is.

5.4 PR en ledenwerving

- Om onze taak in Amsterdam te kunnen uitoefenen, is het hebben van een grote achterban noodzakelijk. Daarom is besloten om als afdeling meer aandacht te besteden aan het werven van nieuwe leden en aan het beeld van de Fietsersbond naar buiten toe. In het hoofdstuk over interne organisatie is hier meer over te lezen.
- Bij de acties in de Marnixstraat en in de Zuidas heeft de Fietsersbond actief de pers en andere partijen opgezocht.

- De Fietsersbond heeft onder meer naar aanleiding van bovengenoemde activiteiten regelmatig media-aandacht gehad.

6 Analyse en Vooruitblik

In 2008 heeft de Fietsersbond een aantal ontwikkelingen gesignaleerd die van belang zijn voor het fietsbeleid in Amsterdam en voor het werk van de Fietsersbond. We verwachten dat in 2009 de volgende onderwerpen veel aandacht zullen krijgen.

6.1 Zuidas

De hierboven genoemde petitie heeft hopelijk invloed op de besluitvorming over de eventuele verlaging van de Strawinskylaan, die in 2009 echt verwacht wordt. Daarbij zijn we zeer benieuwd naar de uitkomsten van de onderhandelingen met het Rijk over het dokmodel. In diverse deelgebieden worden grote slagen gemaakt. We hopen dat de Zuidas daarmee meer gaat leven, en dat daarmee de discussie verlevendigt. Dat biedt dan hopelijk ruimte voor een ander geluid dan dat van het projectbureau, dat steeds autonomer lijkt te worden. Wij blijven kritisch volgen, op alle lagen waar de discussie gevoerd wordt en waar men ons wil horen.

6.2 Fietsparkeren

Met name in stadsdeel Centrum zien wij uit naar uitwerking van de fietsparkeernota. Wij hopen dat het gratis stallen inde Lockers ook uitgebreider en duidelijker gecommuniceerd gaat worden. Tenslotte geeft het nieuws dat er meer gefietst dan autogereden wordt, volgens ons aanleiding om veel meer dan nu gebeurt autoparkeerplaatsen in te wisselen voor fietsplaatsen.

6.3 Handhaving en APV

We verwachten in 2009 een brede discussie over de wijziging van de APV. Wij zullen daarin zeker van ons laten horen, om te voorkomen dat daarmee mogelijk zou worden fietsen te verwijderen die niemand in de weg staan. Anderzijds zien wij ook voordelen in extra aandacht voor het probleem van weesfietsen en wrakken. Belangrijk is dat iedereen op de fiets overal in de stad kan komen.

Bijlage 1: Tijdsverantwoording

In onderstaande tabellen wordt een overzicht gegeven van de tijdsbesteding van de beleidsmedewerkers van de afdeling. In de bovenste tabel is de toedeling van de gewerkte uren naar de verschillende onderwerpen weergegeven, zowel in concrete uren (van de medewerkers tezamen) als in procenten van het aantal uren dat er gewerkt is. In de onderste tabel staan de begrote uren en de overhead.

In 2008 hebben twee medewerkers een vol jaar gewerkt voor elk 32 uur per week. In januari en februari werden zij ondersteund door een interimkracht die 16 uur per week werkte.

Gerealiseerde uren excl. overhead						
	meerjarenplan		2008		2007	
	uren	%	uren	%	uren	%
Beleid	520	20	472	16	499	18
Concreet	800	30	915	31	776	28
GRP	540	20	531	18	526	19
Interne organisatie ²	400	15	531	18		
					499	18
Overig	140	5	148	5	139	5
Nieuwe speerpunten	300	10	355	12	332	12
Totaal (gewerkt)	2700	100	2952	100	2770	100

Begrote uren en overhead						
	meerjarenplan		2008		2007	
	uren	%	uren	%	uren	%
2 persx32uurx52,1weken)	3334	100	3334		3218	100%
Interimmkracht 2 maanden 16 uur per week			139			
Totaal in dienst			3473	100		
Overhead (ziek,feestdagen,vakantie)	675	20	521	15	448	14%
Totaal gewerkt	2700	80	2952	85%	2770	86%

² Onder andere het vertrek van André Guit was aanleiding voor herijking van de organisatie van de afdeling.